اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسولؐ

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتیا

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکوونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تیراژ : ٥٠٠٠

نیټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږی ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تیراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه	موضوع	
١-	سریزه	١
٢-	اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
٣-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	٩
٤-	د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	١٨
٥-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	٢٠
٦-	هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	٢٤
٧-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	٢٥
٨-	کوم عمل کې چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.	٢٧
٩-	اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	٣٢
١٠-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤٠
١١-	د تقلید رد	٤٣
١٢-	د تقلید لغوي معنیٰ	٤٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ	موضوع

۱۳ - د تقلید اصطلاحي معنیٰ ۴۵

۱۴ - تقلید کله شروع شو ۵۲

۱۵ - د تقلید رد د سلف صالحینو ځلور واړو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید ۶۶

۱۶ - د اختلاف په وخت کي د حل لاره ۹۷

۱۷ - د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کي د رائ منل ګمراهي ده ۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئآت أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدی هدی محمد صلی الله عليه وسلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة وكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقرة - ۳۸-

«موږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته دا خبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکی:

«قال ابوالعالیة الهدی الأنبیاء والرّسل والبینات والبیان، و قال مقاتل بن حیان: الهدی محمد صلّی الله علیه و سلّم وقال الحسن الهدی القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ۸۳ ج ۱ /

«ابوالعالیة ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیأ، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره آخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالی فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

« وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورۂ سباء ٢٨.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورۀ سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخري رسول په اطاعت مأمور یو او د ده په منلو کښې د الله رضا، کامیابي او جنت ته داخلیدل او د ده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامي او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوي چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ» سورۃ الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ " سورة التغابن:— ۱۲۔

" او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی "

او الله تعالیٰ فرمائي:

" يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ۔

سورة الانفال (۲۰)

" ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال دا چي تاسو اورئ "

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ " سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ دی لپاره چي په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

" وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ " سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ـــــ د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ ". که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی "۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ يُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ » - سورة التوبة (۷۱) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي . بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَ حَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رښتونو ، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ورکړي وي نو ویې نیسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي یاست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره سنبر نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هېچا په تابعداري کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي ځه الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چي د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بېشکه الله کافران نه خوښوي».

نو معلومه شوه چي څوک وايي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول ونه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چي « الله کافرانو سره محبت نه کوي» او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شونه دی.

الله تعالی فرمايي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللهَ» سورة النساء: ۸۰ .

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَّا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ اللهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّيْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام ـ ۵۰ ـ

ای محمده! ورته ووايه چې زه تاسو ته دا نه وايم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وايم چې زه فرښته يم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چې ماته يې وحي کېږي. ورته ووايه چې آيا برابر دي ړوند او ليدونکی».

او الله تعالی فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف ـ ۲۰۳ ـ

او کله چې را نه وړې دوی ته يو ايت نو وايي چې ولې يې ته پخپله نه غوره کوې ورته ووايه چې زه يواځې د هغه تابعداري کوم چې ماته يې زما د رب له لوري وحي کېږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ايمان راوړي.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه يو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روایت کښې راځي:

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار"

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: " درې خویونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوند والي به پرې ومومي چاته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي یوازې د الله لپاره وي او چاچې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورڅخه خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لایؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به". الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کیدای نشي تر څو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هم معلومیږي چې یو حدیث دچا د رائی خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث ئې واخیست مؤمن دی او که حدیث ئې پرېښود او د خپل خواهش ئې ومنل نو هغه هیڅکله مؤمن کیدای نشي

همدا رنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لایؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کیدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا دخپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. -

بل حديث کښې راځي

* عن المقداد بن معد يکرب رضى الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الا هل عسى رجل يبلغه الحديث عنى وهو متکئ على اريکته فيقول بيننا وبينکم کتاب الله فما وجدنا فيه حلالاً استحللناه وما وجدنا فيه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله *

رواه الترمذى وابوداود واللفظ للترمذى

د مقداد بن معد يکرب رضي الله عنه څخه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : خبردار ! نږدې ده چې يوه سړي ته به زما حديث ورسېږي او هغه به تخت ځای تکيه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمينځ د الله کتاب دى نو پيدې کښې مو چې څه حلال وميندل هغه به حلال کړو او پيدې کښې مو چې څه حرام وميندل هغه به حرام کړو ، - او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم حرام کړيدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړيدي *.

او دا څکه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د ځان نه څه شى حرام يا حلال نه کښي بلکې د وحى تابعداري کوي ، او دا حديث په پرويزيانو باندې د پرسېره رد دى چې هغوې وائي : يوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځیني احناف هم د پرویزیانو غوندې ځکه ځکه نه دي چې دوی هم په د پروخاینو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وایي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکي د پروخاینو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړی دی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسی الاشعری رضي الله عنه أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال : إن مثلی و مثل ما بعثنی الله به کمثل رجل أتی قومه فقال : إنی رأیت الجیش بعینیّ وانا النذیر العریان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا علی مهلهم فنجوا ، وکذبت طائفة منهم فأصبحوا مکانهم فصبحهم الجیش فأهلکهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنی واتبع ما جئت به ومثل من عصانی وکذب ما جئت به من الحق .

متفق علیه

د ابو موسی اشعری رضي الله عنه نه روایت دی هغه وایي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله د ده د قوم څخه ده خبره ومنی او د شپې لار شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائي او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما يې ومنل او د هغه دين تابعداری يې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما يې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي يم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموند او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دی :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما و نه منل هغه د الله و نه منل»

همدارنګه بل حديث کښې راځي :

عن ابي هريرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبیٰ قالوا و من يأبیٰ قال من أطاعنی دخل الجنة ومن عصانی فقد ابیٰ»

رواه البخاری.

د ابوهريره رضی الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم وويل :

زما ټول امت به جنت ته داخليږی مګر هغه څوك نه داخليږی چې انكار يې وكړ. صحابه وُ وويل: څوك انكار كوی ؟ رسول الله صلّی الله عليه وسلّم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما و نه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلی الله عليه وسلّم د اتباع په هكله زيات احاديث او اثار راغلي دی او دا ځكه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلّم په اتباع كښې كاميابی ده او د رسول الله صلی الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پريښې دی لكه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالىٰ فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زموږ ربه موږ ته دى نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداري به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دى قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوي چې کاش هوښ د رسول الله صلی الله علیه و سلم تابعداري کړې واى او د نورو خلکو تابعداري موږ واى کړې.

الله تعالیٰ فرمايي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوي وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلاني په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه يې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم وروسته له هغې چې ماته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکي د دی ارمان کوي چې کاش موږ د رسول الله ﷺ تابعداري کړې وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... مې نه وای منلي هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی .

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَ
يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ
وَسَآءَتْ مَصِيْرًا » سوره النساء - ۱۱۵ .

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول ور وسته له هغي چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لور ته چي وګرځید ه او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ور ګرځیدو ».

او الله تعالی فرمایي:

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهُ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالی فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې ترې ويالې بهيږي په دې کښې به هميشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي هميشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمايي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هر و مرو دي ووېرېږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او يا به ور ته دردن

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسير كښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهو مردود على قائله وفاعله كائناً من كان كماثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة" اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هرڅوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخارى او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دی ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیري کوي او کله دیوې د ینې د رسکاه ، جومات او تولنې څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونکړځوي تا په هغه څه کښې چې ددوی ترمېنځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وی او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی ونه ومومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلك نرهغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیاری شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي :

«إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ»

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي.

ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکې په وي هغه بدعت دي او هر بدعت ګمراهي ده
لکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بيائې وفرمايل : بهتره لار ه او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کار ونو کښې بدچې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په يو حديث شريف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چا چې زمونږ په دې دين کښې نوى کار پيدا کړ چې د دى څخه نه وي نو هغه رد دى " .

په بل روايت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعني مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې د او سنی زمانې مبتدعين وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحيح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول « اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي ... » فما لم يكن يومئذ دينا لا يكون اليوم ديناً .

اصول في البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گاڼه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ماتاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې کوم شي دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم » . رواه الدارمي

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دين پوره او بس شويدی".

همدارنگه يو بل روايت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روايت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره يوجومات ته ننوتم چې په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښي وکړو نو مؤذن آواز وکړ چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جوماته ووت او وي ويل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئي پکښي ونکړ .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښي ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کښي د اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت وويل .

نو که اسلام کښي چيرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضي الله عنهما به ورته ښه کار ويلی ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواېه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نه وه.

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که بیا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی.

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده.

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د ېر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښې کوله لکه چې په حديث کښې راځي :

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال : إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه . فنبذ الناس خواتيمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو يوه ګوته جوړه کړه او په لاس ئې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم پوره ته شو او ویې ویل چې: ما داکوته په کوته کړې وه. خوزه به یې نور هیڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه د دی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړه شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې"

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو یسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الی الحج فقال عبد الله بن عمر هی حلال فقال الشامی ان اباك قد نهی عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأیت ان کان ابی نهی عنها وصنعها رسول الله صلی الله علیہ وسلم امر ابی یتّبع ام امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّی الله علیہ وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلّی الله علیه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائی چي ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چي د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هکله د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چي دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چي ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چي که زما پلار تري منعه کړی وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟۔

هغه سړي وویل بلکي د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تا بعداری به کیږي نو هغه وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلو نه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال مني او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یو وړه کیتکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیتکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ماتوي او سترګه را اوباسي ، سعید وايي چې د عبدالله ورارره بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار منع کړی دی او ته بیا ګوزار ونه کوی؟. زه به تا سره هیڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایي پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام ژمونږ د ملايانو او يا عوامو په څېر نه وو چي کله ورته حديث وويل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکي ما وېږ داسي خلك ليدلي چي ځانته د علم نسبت کوي او لويه دعوه لري خو کله چي ورته د غه رنګ حديث ويل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چي وويل شو نو هيڅ پروائي نه ده کړې بلکي استهزاء يې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا ديوی مسئلې په باره کښي پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حديث جواب ورکړ هغه سړي وويل چي عمر او ابوبکر داسي ويلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته ويل:

يوشك ان تنزل عليكم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبكر؟

تفسير أضواء البيان ص$\frac{516}{ج - 7}$۔

مجموع فتاوی شيخ الاسلام ص$\frac{315}{ج - 30}$۔

نژدې ده چي په تاسو د آسمان نه تيږې راوورېږي زه وايم چي رسول صلّى الله عليه وسلّم داسي ويلي او تاسو وايئ چي عمر او ابوبکر داسي ويلي دي"۔

نو صحابه وو د حديث په مقابل کښي د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد ګاڼه چې ورته يې وويل آسمان نه به دربانديې تبرې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زړنده مقلدين يې ليدلي وای نو څه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدی لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وايئ چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خو که د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانې يې غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمائې پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خيركله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي چي حيا ټول خير دى او يا بې شکه حيا ټول خير دى نو بشير بن کعب ووېل مونږ په ځينو کتابونو او يا حکمت کښې ليدلي دي چي ځينې د حيا نه سکون او وقار دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وکړه تردې چي دا خبره ئې دوه يا درې ځل وکړه نو عمران دا سې په غصه شو چي سترګې ئې سرې شوې او وئې ويل چي زه در ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پکښې د کتابونو خبري کوې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا یې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا یې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

" عبدالله بن ثابت نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دى په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دى که موسىٰ عليه السلام تاسې ته راغى او بيا مو هغه تابعدارى وکړه او زه مو پرېښودم نوا ر و مرو به گمراه شئ " .

نو د موسى عليه السلام تابعداري سره لدى چې هغه پېغمبر ؤ لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښې د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به گمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوى گمراه دى .

همدا رنگه حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيا بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي :

"د اهل کتابونه د هيڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشی ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي يا به تاسو د باطل تصديق وکړئ او يا به د حق تکذيب وکړئ . او که موسی عليه السلام ژوندی وای ستاسو مينځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غير له دی چي زما تابعداري وکړی ".

او بل روايت کښی راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي :

"والذی نفس محمد بيده لو بدا لكم موسى فاتبعتموه وتركتموني لضللتم عن سواء السبيل ولو كان حياً وادرك نبوتي لا تبعنى " رواه الدارمي من حديث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی عليه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پريښودم نو د سمی لاری نه به بي لاری شئ او که موسی عليه السلام ژوندی وای او زما نبوت يې ميندلای وای نو ارو مرو به يې زما تابعداری کړې ".

نو موسی عليه السلام چي پيغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د بل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو دي هغه نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښي وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندي کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دي لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتیجه نده بلکي تیول حق پرست محققین علماء زمونږ د دي کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دي کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په سبب په اسلامي امت کښي لوی تفرق او زیاتي شخړي او اختلافات را مینځته شو یدي تر دي چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیرې شویدي دا ئمه کرا مو په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او د اسې استدال پرې نیول کیږي چې تنه به وائي د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی . عوام خو لاڅه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې د وی پدې نه پو هیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشی کیداي او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خود ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنى :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ويل کېږي چې د څناورو او څارويو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حديثو په کتابونو کښې «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارويو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقليد اصطلاحي معنى :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنى داسې را نقلوي «التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة» . اعلام الموقعين ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پری دلیل نهٔ وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدهٔ امالی صـ ٣٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبره منل دی بی دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره یې یوه غاړه کی او غړوندي کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب صـ ٢٣١

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قيم رحمه الله د علماؤ څخه دا قول را نقلوي:

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودًا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله». اعلام الموقعين ص ٧ ج ١

«خلکو پدې اجماع کړيده چې مقلد په علماؤ کښې نه شميرل کيږي العلم د حق معرفت دی په خپل دليل باندې».

په قرآن کريم کښې داسې آيتونه ډير زيات دي چې علماء په هغې باندې د تقليد په رد کښې استدلال کوي،

الله تعالى فرمائي: اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية « (التوبه - ٣١ -)

ددوی (مشرکانو) خپل علماء او پيران په ربوبيت نيولی د الله نه سوا ».

دغه آيت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه واوريده نو ددې په تفسير کښې يې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل:

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ايا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال کړل ؟.

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم ». « همدا د هغوی عبادت وُ .

رواه احمد والترمذی .

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلدچې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ۝ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدا رنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله .

او الله تعالی فرمایي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦- ١٦٧-

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يو ځل دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة ـ ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی چې خپل پلاران مو پرې مو ندلی دی. اګر که د دوی
پلاران په هیڅ شي نه پوهیږي او نه په هدایت دي»
او الله تعالی فرمایئ:
وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»
سورة الاحزاب ۶۷
او وبه وایئ چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او
لویانو منلی ؤ نو مونږ څخه یې سمه لاره ورکه کړیوه»
علامه شنقیطی د دی ایت لاندې لیکی:
ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء
وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم
يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من
جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين
التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر
فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد
ملوماً على التقليد بغير حجة •
تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱
پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن
کریم کښی ډېره زیاته ده.
د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه محکنیوکفر علماء پدی ا یتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چي تشبیه پدی کښی نده چي یوکافر او بل مسلمان دی بلکي تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چي دخپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کومو پېړيو ته خیر القرون ویلي دي يعنې په اولنیو دريو پېړيو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې ديني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص ۳۲۱

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د يوه خاص مذهب په تقليد باندې نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا رنګه شاه ولي الله په خپله رساله الانصاف ص۶۹ کښې ليکې:

"اعلم أن الناس فى المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه".

يوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پيړۍ کښې خلک ديوه شخص په تقليد راټول نه وو.

شيخ خجندي وائي:

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد على ماجاء فى الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين. هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پيژني او د صاحب الشرع يعنې رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنې صحابه وو تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يو اځې د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي۔ نو دغه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه۔

علامه خجندي لیکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة۔

هدیة السلطان ص۱

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوي دي۔

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وائي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ .

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج-۲

داد تقلید بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویلي د دې څخه وروسته پیدا شوی نومقلدین دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو زجونه (دبنځو عورتونه) او وینې او مالونه رواکوي، او ناروا کوي او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوي دي. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهیده بیا به په دی پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وو».

علامه شنقیطي په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکي :

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

دیوه معلوم او ټاکلي عالم تقلید کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ".

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود ګڼې او دیوه تابعداری اسلام ګڼې بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه ډله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین د چا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه د چا په مذهب وو؟ د هغه پلار د چا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې د غه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ؤ نو بيا تا دغه فتوی په کوم دليل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنيو او ورو ستنيو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويريږي؟ آيا په قبر کښي به تا څخه دا پوښتنه کيږي چي ته دچا په مذهب وی ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کيږي چي تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کيږي چي آيا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟. ضرور به داسي يوه ورځ راځي چي ته او ستا په څير نور ډير ړانده مقلدين به د الله په مخ کښي ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وايي چي په کوم دليل دی حلال او حرام جوړ کړی ؤ؟ په کوم دليل دی ديوه غير معصوم خبره منلي وه؟. او په کوم دليل دی دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجي ته رسولای ؤ؟ ولی دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ايا ما تا ته نه ؤ ويلی چي: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا « آيا ما تاسو ته نه ؤ ويلي چي » لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة « .

نو را شه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تيرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوي اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبري پرېږده د هغه ورځې څخه څخکښې د ځان دخلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدۍ په هکله داسې وائي:

„ وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د دغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې ډیر لوی وو چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدۍ پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولنۍ پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

„ زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سره به چې هرخوا تر روانی وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنی دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم آګر چې د بل چاخبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ور ته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ور ته ځرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندی په ترمذی

باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائی رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وي».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وي. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دې لپاره چې بیع واجب شي لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص ۲۳۶ ج ۱ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډیر زیات احادیث په دې دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړي نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هغه دی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر او س د بحث ځنې مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فى ترديد مذهبه فى هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولى الله المحدث دهلوى قدس سره فى رسائل مذهب الشافعى من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعى فى هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبى حنيفة». تقرير الترمذى ـ لمحمودحسن الديوبندى ص۳۵ ط۳٦ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او
وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې
مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب
په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکلی دی. او محدث
دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او
نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړې. او همدارنګه
زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی
او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله
کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او
موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی
او د مذهب پسې ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک
به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د
قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ
اقوال او یونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث
یې شاته غورځولی نو ځکه ضمنی علماؤ ته یو حق پرست عالم
داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هداية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذ تم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علـة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هغه علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیماری لیری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختی امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لپاره د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تاسو لپاره تیاری دی او رڼا نده، لا صدر شرحی کښې د سینې پراخی نشته، بلکی ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیا نه تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم را ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پوره کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چي ستا سو بر خه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسي ښکاری لکه چي دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو دپر شوی دی، لو د شرعی په علم دواء وکړی چي دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده لو په هغي دی ستاسو مرض لیری شی.

خه عجیبه دارو يې روحي بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحي امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چي د هغوی ځيني اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښي راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبد الله بن عباس رضي الله عنه نه روايت دی هغه وايي چي زموږ نه هيڅ يوکس نشته مگر د هغه ځيني خبره به اخيستل کېږي او ځيني به يې منوول کېږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم څخه».

همدارنګه

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وايي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فانه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص١٧٦ ج٢ تفسير اضواء البيان ص٤٩٤ ج٧

ستاسو يوکس دی په دين کښي ديوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کیږي ځکه چې په شرک تابعداری نشته ».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک يې د دوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړی دی ».

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة » اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲ .

څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك ، شافعي او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی ».

علامه شنقیطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذى منعوا منه و نهوا عنه »

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی داسې رړوند تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك یې کوی او دا دعوه لری چې مونږ ددی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی».

امام ابو حنیفه وائي:

لا ینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۳۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتوی ورکړی».

نو او سنی حنفیان دامامام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص ١٩

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید شرح هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وایي چې ما پرېږدئ او دوی وایي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وایي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ٨ ج ١ - ٧

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او خوک چي د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم». فتح المجيد ص۱۹۰

«زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر هغه باندي خيله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غير د د دی قبر والا نه يعنی د نبی کريم صلى الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا في رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذوا به وكل ما لم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه». تفسير اضواء البيان ص۳۹ ۷-۲۰.

«بی شکه زه بشر يم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رايه وگورئ زما هره رايه چي د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وائي خلئ او کومه چي د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پری يې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك راټولوی یوه کیږده راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائې:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې دیو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

واذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي» .

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

«کله چې صحيح حديث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او کله چې تا دليل وليد چې په لاره کښې ايښی وي نو هغه زما قول دی» .

امام احمد وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا» .

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال» .

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوی ص۲۱۲ ج۲۰

«زما تقليد هم مه کوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای څخه دين واخله چې هغوی اخيستی (قرآن او حديثو څخه) او وائي چې د يوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی څخه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي» .

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدری ما الفتنة ؟ الفتنة الشرك . لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فی قلبه من الزيغ فيهلك " فتح المجيد ص۴۰۱

* زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأيې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هرومرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي" ایا ته پوهېږی چې فتنه څه شی دی ؟ فتنه شرک دی .

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولې او عملي ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی ".

نو دا هغه څلور امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي . لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا دواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو . نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه داسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصري وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع .   اعلام الموقعین ص ۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښې تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي پرتا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ص ۴۹۴ ج ۷   اعلام الموقعین ص ۲۳۶ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چي پری یکښې وي او غوکیږي راښکاریږي اود هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبدالبر د مزني قول داسې را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص۴۹۷ ج۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو؟ كه يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چي دليل دا حكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وي ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بېدې بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچي داكار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ، اياتاسوسره پدې څه دليل شته ، .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا — لأربعة لاشك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً — ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم — دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا زعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى

ای خلکو تاسو پر کوم دلیل دا زمونږ دین هغوخلو او

امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت

کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین

علماء دی او د فضیلت ، حق او زهد د ستر کور ناده ، لکن

دوی هم د نورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل

ندی او نه يې تقلید سبا ورځی لپاره ختم کته لری او دی امامانو

دا هم نه دي ویلی چې زمونږ قول دا سی دلیل دی چې هر څوک

پری هدایت مومي .

ملا علی القاری حنفی وائي :

"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً او مالكياً

او شافعياً او حنبلياً" . بحوالة هداية السلطان ص۱٦

پدی امت کښی هیچا باندی دا لازم ندي چې یا دی حنفي

وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي .

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهي په

اصولو "التحرير" کښی لیکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان

التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله

ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تا کلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يو څوک دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دې په هر څه کښې د هغه تقليد کوي او د نورو سړو چې څه وي هغه دې پريږدي "

علامه خجندی ليکی :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء " .

هدية السلطان ص۸

"د مخکښينو او وروستنيو څخه زيات خلک چې کافر شوی دي هغوی د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد کافر شوي دي "

خجندی بل ځای کښی ليکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زړه خله افسوس دی چې كتابونه يې ډك كړيدی او خلك پرې گمان كوي چې هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي څكه چې دوى دخلوروامامانو تقليد او معلوم مذهبونه په خلكو لازم كړيدي او بيايې دنوروخلكو قول اخيستل او په هغې عمل كول وګرځول خلك ويرولي دي نو دا داسې شو لكه چه دغه امامانويې رالېږل شوی نبي جوړ كړیوي چې د هغه اطاعت كېږي".

همداړنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان كښې ليكي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځينو مسائلوکښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري پرهيچا بانديې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړيده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوائحې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ډيرخلي امامان يوی مسألي خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل څه کښې سنکاره شويدی نو د هغی مسألي څخه يې رجوع کړيده.

بيا علامه خجندی ليکي:

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه».

هدية السلطان ص۲

نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طريقې چې د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې اولاری څخه۔

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي:

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص۱٦٤ ج۲۰

"هیچا ته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وتاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه. او امت په دی اجماع کړې چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي:

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم " . مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي يې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هر چا څخينې خبرې اخيستل کيږي او څينې پريښوول کيږي " .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد " .

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دى چې خلکو ته يې امر کړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تا ګلي شخص او دځانه جوړه شوي طريقه او تا ګلي مذهب لازم وګڼي او ددې اتباع پرې داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددې طريقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدې ګڼي . لکه د پر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا دخرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان ، قادريان ، سهروردیان شاذليان ، تيجانيان او داسې نور . نوکوم تعصب او تقليد چې دوې کوي لـه هغه ډېره ډېره کلکه وېره پکار ده ..

علامه خجندي وائي :

• فيا ايها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذى فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذى يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، . هدية السلطان ص۱۳

• نو اى مسلمانانو ! کله چې مونږ ديوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او داسې نظر ؤ چې دا د ده قول هغه حق ته رسیدلی دی چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده نو د نورو امامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه یې وویسته سبه ده که نه نو وبه وژل شي".

همدارنګه یو شاعر وائي:

ما الفرق بين مقلد في دينه راضٍ بقائده الجهول الحائر
وبهيمة عمياء قاد زمامها أعمىٰ على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوداعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګر چي د هغه واکي د رانده په لاس کښي وي او په کږو وږو لارو يې روان کړي وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه و تښتئ ځکه چي دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښي دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښي وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خو د تقليد مرغه دی ځکه په ښکته خرېږي ، منکر هغه وي چي تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطی وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله و سنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه وو مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښی دی او ددی دوار و د زده کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او دغه مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي :

" فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا" . تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې ددغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده د دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کېنو تیارو دحقائقو څخه راانده کړي دي تر دې چې دوی دا سې خبرې کوي ".

دا وسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

" وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة ". فقه السنة ص ١٣ ج - ١

" په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ ، او دا خبره را پیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او دفقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده " .

همدارنګه نور ودېرو علماؤ په تقليد باندې رد ونه ليکلي دي چې د ټولو رانقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي .

دېر ناپوهه اوجاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاری مسلم ، ترمذی او داسې نور مقلدين وو حال داچې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکې هغوې په خپلو کتابونو کښې داسې احاديث رانقل کړي دي چې هغه دخلورو وارو مذهبونو مخالف دي ، او هېڅ يوه محقق داندې ليکلي چې هغوې مقلدين وو بلکې علماء وائي چې هغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لكه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي ؛

* اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأمامسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

* بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تا کلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوی د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث شاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران

هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوهشه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده ، ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره درسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یوبنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې دایمان بوی میندلی وی ».

نو اهل حدیث هغه خلك دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدین مازال معجماً

وما النور إلا فی الحدیث وأهله اذا ما دجا اللیل البهیم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملگری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددين ترجماني کوي ، او کله چې تېه تياره شپه را وخېژي نو بيا ر ناښتته دی مګر په حديثو کښې ده او په اهل حديثو کښې ده ".

۱ د اسلام يو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدى ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك آراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكى وأرجح

ولا تك في قوم تلهو بدينهم فتطعن في اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت على خير تبيت وتصبح

* د الله په رسۍ منګولې ولګوه او د هدايت تابعداري وکړه او بدعتي کېږه مه دی لپاره چې کامياب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه راغلي دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائي او خبرې پرېږده څکه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دين څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حديثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقيده وه نو ستا سهار او بېګا به په خير کښې وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

داعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې راندهٔ هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) .

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله   فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ په دې مامور کړي يو چې د وحي تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحي تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارى کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هيڅ وېره او غم به پرې نه وي . الله تعالى فرمائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغي نوچاچي زما د هدایت تابعداري وکړه په هغوي به نه ویره وي اونه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي :

"فاما یأتینکم منی هدی فمن اتبع هدای فلا یضل ولا یشقی".

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغی نوچاچي زما د هدایت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي اونه به بدبخته شي".

پدې دواړو آیتونوکښی الله تعالیٰ د هدایت تابعداړو ته زیری ورکړي چي د ضلالت، شقاوت، ویری اوغم څخه به خلاص شي، او هدایت د وحی تابعداری ته ویل کیږي او وحی عبارت د قرآن اوحدیث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء- ٤٥)

"ورته ووایه چي زه تاسو یواځي په وحی ډېروم".

تفسیر اضواء البیان د محکښېږو دوه آیتونو په تفسیر کښي داسي لیکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم."

تفسيراضواء البيان ص ۴۸۳ ج ۷ – ص ۴۸۴ ج ۷

"پدې کښې شک نشته چې دوحی د تابعدارانو څخه چې کومه ګمراهي، شقاوت، ویره او غم په قرآن کریم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چې د یوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږي چې په کومه مسأله کښې ده دچا تقلید کړیدی دا مشرتې په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړیدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد ګمان کوي چې ده دچا تقلید کړیدی ده ته دهغه رأيي بس دي او دالله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي."

نو مونږ هم دا وایو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوك ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوك نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوك به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی اوکله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلك دول دول نومونه ږدي اوعوام چې خلك دحق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او
ايمان په امداديانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې
بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه
کنځل ګرځولې دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ
ستاسو دا کار د جوګی ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې
د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوې د الله وحی او
قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی
او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوې د دغه دين
چې تاسو ئې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي
د هغه انکار کوي .

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب
ومنئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله علیه وسلم احاديث ومنئ
او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا
ورسره څه دليل نوي نوکله وائي چې دا وهابيان دي
اوکله وائي چې دا مذهب نه مني اوکله څه اوکله څه وائي
او په دې نوموړنو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د
صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه ئې متنفر کړي ، موږ
وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ یې منلو ته بتیار نه یو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابیان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بنده ګان یو نو مونږ ببیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ ننى وهابى

انفى الشريك عن الإله فليس لى رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن و لا قبر له سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة او دعة او ناب

لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعنى و يدفع ما بى

والإبتداع وكل امر محدث فى الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأنى لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی سره شریك نفي کوم نو دیوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې ګومبزې نه امید کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړېدای شي . همدارنګه نه د کومې تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښی اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیري کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښی له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان »

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعی وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم »

المیزان الکبری للشعرانی ص ۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیدا شي نو د حل لاره یې داده چې په قرآن او حدیثو به فیصله کوي.

الله تعالیٰ فرمائي :

" یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا أَطِیعُوا اللَّهَ وَأَطِیعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَیْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِیلًا " .

(النسا - ۵۹)

" ای مؤمنانو ! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د امیرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیدا شو نو دغې رجوع الله او دغه رسول ته وکړئ که تاسې په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت " .

الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړي که په رښتیا مومن دي. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه وو ترمنځ هم پیښیده. لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یاد بل چا رایوا او قوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به یې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وایي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوي:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدي رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

"ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودرېد ه او وئي ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسی بن عمران علیه السلام تللی و هغه دخپل قوم څخه خلو بښت (٤٠) شپې غائب و او بیا ورته راوابیس شو، او په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بیا داسی بیرته راشي لکه څنګه چې موسی علیه السلام راغلی و نو د هغو خلکو خپې او لاسونه به غوڅ کړي چې وائي : رسول الله وفات شوی دی" .

لکن حضرت ابو بکر رضي الله عنه چې کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دلیدلو لپاره دعائشې رضي الله عنها کور ته ننوت او کله ئې چې ولید چې هغه وفات شوی . . . . . نو بیا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وویل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بیا ابو بکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروپسې بيا ئې وويل :

« يا أيها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بیا ئې دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزي الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مگر رسول دی لده نه مخکښی رسولان تیر شوېدي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته گرځئ ؟ او څوک چي وروسته وگرځید مرتد شو نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړی »

نو کله چي عمر رضی الله عنه دا آیت واوریده نو حیران شو او پر ځمکې را پرېوته او وئي ویل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی" .

عمر رضي الله عنه چې کله آیت واورېد سو سمدستي دخپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې ئې ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی ، هېڅ تأویل او تحریف ئې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره ئې پرېښوده .

همدا رنګه بل خلاف د صحابه وٴ منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې ئې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره ئې ښخوو ، ابوبکر رضي الله عنه وویل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۴ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو تول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث ئې وماله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳٦)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چاچې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره».

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړه هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدارنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښی دلوی فتنې والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پرې حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبرصادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلې رائې اوخواهش پسې تللی دي د ډېر حرام يې حلال کړيدی او د ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښې د ډېر زيات دی هرڅه کښی يې له څلاند تقسيم کړېدی چي داحلال دي اوداحرام دي اودا مکروه دی ، دافرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وویل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلی الله علیه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه حدیث بیان کړ نو وائي خله او که په خپله رایه ئې وویل نو د قضاء حاجت په ځای (بیت الخلاء) کښې ئې وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:
«ای أرض تقلني وأی سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٣ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سیوری وکړي که ما د الله د کتاب په یو آیت کښې له ځانه خبره وکړه او یا مې داسي څه وویل چې زه پرې نه پوهیږم».

عمر رضی الله عنه وائي:
«السنة ماسنه الله ورسوله صلی الله علیه وسلم لاتجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چې الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
موږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء
د امت لپاره سنت اولاره مه جوړ وئ ".
عمر رضی الله عنه وائي:
"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج-۱

"تاسو په خپل دين کيني له رأيي څخه ووېرېږئ".
همدا رنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وويل:
"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحاديث ان يحفظوها
و تفلتت منهم ان يعوها، واستحيوا حين سئلوا أن
يقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأيهم فإياكم وإياهم".

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج-۱.

"د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د
سنتو دښمنان دي دوی د حديثو ياد ولو سترې کړل
(ياد يې نه کړل) او دوی ونه ساتل (ياد يې نه کړل) نو
ورڅخه وتښتيدل او دا ورته شرم ښکاره شو چې کله
ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چې موږ نه پوهېږو،
نو په خپله رأيه يې د سنتو خلاف وکړ نو تاسو د غسي
خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم موږ چې په اوسنی عصر کښې ګورو
هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأیې تابعدار دي
دا ورته شرم او عار ښکاري چې کله ورته پوښتنه وشي
او دوی ووائي چې موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی یې
خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالېږلې
او غوره شوی دین څخه بل لوري ته روان کړل اوس ورته
دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث
لپاره خپله خبره پرېږدي نو دین څخه یې داسې یو شی
جوړ کړی چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ
فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې
هم بې لارې کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د مخکنیو نه ډېر بد تر
راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص۵۷ ج۱

«بیا به داسې خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په
خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ېر د مسحې وړ ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایي رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو موږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رایه خبره وکړي نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي".

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رایې او قیاس رد کوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دینې مسئله کښې ورځنې پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وایې چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندی چې یو څوک ووایې زه نه پوهېږم لکن دا یولوی عیب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول صلى الله عليه وسلم

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library